

Additio

Prologus

Replica

ris nō videſ valere: nec etiā ad intentū pphete p̄tinere videſ. Intendit eñ ppheta ex reſponſionibꝫ ſacerdotū oſtēdere populo q̄ licet faceret aliqua bona ex genere: tamen ex quo ipſi nō erat boni q̄ ſua opa nō debebat celeri bona: ſicut p̄ primā reſpoſionē ſacerdotes dixerūt q̄ caro ſanctificata tangēs aliq̄e cibū nō ſanctificatas eñ t̄ nō ſolū nō debebant ceneri bona ſed potiū mala inquāt ipſi erat mali: qđ p̄t per ſecundā reſpoſionē ſacerdotis. vbi dixerūt: Si tetigerit pollutus t̄. t̄ iō ppheta applicāt reſpoſiones ſacerdotū ad ſuū p̄pōlitū dicit: Sic pphlus iſte t̄. vſq; ibi. Et oia q̄ obtulerint mihi cōtaminata erit. q.d. Dicunt homo pollutus tangēs rem mūdam contaminat ea: ſic q̄r populus iſte pollutus eſt: ideo omne opus manū eorū t̄ oia q̄ obtulerint cōtaminata erit: cui⁹ p̄trariū ipſi putabāt. l. q̄ ex tactu bonarū ſeu ſanctorū rerū ſanctificabant qđ excludit p̄ primā reſpoſionē ſacerdotū.

Nicō. de lyra

Incipit expositio prologi in Zachariam pphetam. p̄ frātē Huilbelmū Batonem.

Necundo anno dñi t̄. Iste plogus duas habet ptes pncipales: i q̄ ſru prima tāgunt quedā aggeo t̄ zacharie cōmunia. i ſcda tāgunt quedā zacharie et ei⁹ pphetie ſpecialia. ibi: Nam t̄ populuſ israel. Item in prima parte tāgunt tria. Primo tangit tēmptus pphetationis iſtorum pphetarum. q̄ ſuū ſolū dñi ſolū. Secundo tangit ordo pphetationum. ibi: Sed hac de cauſa t̄. vbi dicitur q̄ Aggen⁹ p̄cſſit Zahariā duobus mensibus. Tercio tangit intentio pphetantium ibi: Ad restaurationem etiā tempi. Item in ſcda parte pncipali in qua tangunt que zacharie t̄ eius ppheticis ſunt ſpecialia tria notant. Primus eſt pphete intentio. ibi: Nam t̄ populu ſuū. vbi dicit q̄ intendere reuocare populu ab imitatione ſcelerū pater noꝝ. ſcdo tangit populu cōfotatio ibi: Adit ppheta virū ſuū. tertio tangit dubiuſ cui⁹ i pphetia ſequit expositio. ibi: Sed hā viſionem ſuū. Itē in illa pticula in qua nota cōfotatio tria tāgunt. primū eſt consolatoria viſio. cu ſr: Adit ppheta ſuū. ſcdm eſt viſionis ſolutio ibi: Quā viſionis hec ſolutio eſt. tertiu eſt ſolutionis confirmatione. ibi: Hā et Esaias ſuū. Sicut p̄t diuiſio t̄ cōtinētia iſti⁹ plogi. dicit igi⁹: Scd anno: q̄ ſuit quadragiſim⁹ a primo anno cyri.

b Dñi. hystaspis. vnde gloſa. Cyro qui xx. annis regnauit in persis interfecto apud massagetas a tamyra regina maſſagtarum: cabyſes filius cyri maior ſuccedit in regnum: qui expletis octo annis duos magos fratres habuit ſucceſſores: quibus occiſis a populo dñi fili⁹ hystaspis rex pſarū cōſtitut⁹ eſt. cui⁹ regni anno ſecundo factus eſt ſermo dñi ad zachariā filiū barachie filiū addo pphetā. Ergo a primo anno cyri viſio ad ſecundū annū dñi ſuppuratur anni. xl. ſuū. c Lectiones. eorundē. Aggei. i. b. t̄ Zachiā. i. b. t̄. tamen aggen⁹ p̄cſſit duo bus mensibus in pphetando. vñ de in

Repliſa. In ca. ii. Aggei poſtil. reddit rōnes q̄r eſt vlt̄r⁹: ſe pollutū ex tactu rei pollute polluit vlt̄r⁹: pma q̄r facili⁹ eſt deſtruere q̄ ſcōtrere. ſed a q̄r hō plus eſt ſucepti uis ſanctificationis t̄ pollutionis q̄ ſe inanimata. Cōtra quā rōne obiici Bur. quasi nō voluſter itelligere poſtil. puita ſe voluit dicere hoīem ſcificatiū ſolo tactu ſcificare ſicut polluit ſolo tactu polluit: ſe hō dicit. vt p̄t: ſz ſolū cōparat pollutionē aſate rei ad ſanctificationē inaſate. Ideo in līa in queſtione de ſanctificationē ſit mētio de reb⁹ inaſatis. in queſtione aut̄ de pollutionē ſit mētio de rebus aſatis q̄r dñ: Si q̄ ſe pollutus in aſa: talis eñ ſe pollutione eſt formaliter in aſa: ideo magis cōtagiosa. In reb⁹ aut̄ inaſatis nō eſt formaliter illa pollutione vel ſanctificatione ſolū ex legiſ dictamine: in rebus aut̄ rōnalibus aſatis ex legiſ obſeruantia.

Nicō. de lyra

de in principio Aggei dicit: Peſe. vi. in principio Zachiā dicitur: Mense. viii.

d At eſdras refert. i. Eſdre. v. In anno ſcdo. Illud accipit de. i. Eſdre. v. vbi dicit: Prophetae rūt aggeus. ppheta et zacharias filius addo ppheterat ad iudeos qui erant in iudea et bierulalem in nomine dei israel. tunc ſurpererunt zorobabel filius salathiel et iouſe filius iofedech et ceperunt edificare templum dei in bierulale et pphete cum eis adiuuantes eos. e Verbiſ lectio ne comp̄hensis. Aggei. i. que verba ſubiunguntur hic cum dicit: f Vidi nocte et ecce vir aſcederat ille vir angelus fuit apparenſ in ſpecie viri inſedientis in equo rubeo: ex quo patet q̄ viſio fuit imaginaria. vide glosam marginaliæ que expoñit totam auſtoritatem. g In medio myreti vmbrosi cui⁹ viſionis hec ſo. ſcdo. Hic myretum dicit locus in quo crescent myrti. eſt autē myrtus species arboris de qua dicit Isidorus in. xvij. etymol. Myrtus a mari dicta eo q̄ magis littore arbor sit. Virgilis: Et amates littora myrti. Vnde eſt q̄ a grecis myrtene dicitur. Medicorum autem libri hanc arborem aptam ſcribunt mulieruz necessitatibus plurimis. Item in glosa Eſa. xlj. dicit ſic: Myrtus arbor aromati ca imputribilis fella membra consolidat et reparat. Myſtice per myrtum ſignantur pphete et alii qui odore virtutum et ſpirituali gaudio ſunt resperſi inter quos quasi eos consolans dicitur ſtare angelus. b In eam genetem ſignat pferendā. i. assyrios et chaldeos et alias nationes que affliuerant iudeos: vt p̄t Zachiā. i. Nam et Esaias ppheta. Eſa. lxij. k. In libro Leui. xxij. b. Sunetis vobis die pri mo fructus arboris pulcherrime ſpatulæ palmarum: et ramos ligni denarum frondum et ſali ces de torrente et letabimini ſuū. arborem pulcherrimam appellat myrtum ſicut patet hic in littera. cum dicitur: Fructus ligni ſpeciosi. lignum autem denaruz frōdiū appellat oleam.

l Accipietis die primo: id eſt cu celebrazit ſefu ſcenophegie.

Fructus.

Incipit plogus sancti Hieronymi in Zachiā prophetam.

Secundo anno dñi regl medo rū aggeū t̄ zachariā ppheta tasse lectioes eorūdē declarat. Sed hac de cā aggeus zacharie in ordine pphetaꝫ platus eē videſ: q̄ eñ duob⁹ mēſib⁹: vt p̄dictorꝫ lectiones ſuūlūt: in pphetia p̄cessiſe inueniſ et ad reparationem templi p̄cep̄to dei pphleti alaffe ut eſdras refert dicens: t̄ In ſcdo āno dñi regl pſar. ppheta ueft agge⁹ t̄ zacharias fili⁹ addo ppheta ſup iudeos q̄ erat in iudea t̄ hierlm ſup iſrl in noſe dei iſrl ſup eos. hūc ſurrexerūt zorobabel fili⁹ salathiel: t̄ ielus fili⁹ iofedech et p̄cipes el⁹ ichoaueretq̄ ediſcare domū dei q̄ eſt in hierlm. Qui bus cū adeſſent ppheta exhortatione ſua adiuuerūt eos. Hā et populu israel ab imitatione paternox delictorꝫ pſuam admoritione idem ppheta cupiēs reuocare: verbis lectioe cōphēſis viſus eſt. t̄ Vidi nocte: t̄ ecce vir aſcederat ſup equū rubeum ſuū. Vidi ppheta virum equo rubeo ſedentē: et ſtantē in medio myreti vmbrosi: cui⁹ viſionis hec ſuūlūt eſt ſecundū hebreorū traditionē. Vir aſcedēs ſup equū rubeū: licet angelus intelligat: tñ q̄r p̄dicti coloris equū cōſcēdere viſus eſt vindictā ſanguinis in eā gētē ſignificat afferendā: q̄ pphleti iſrl in captiuitatē redegerat. Hā et Esaias ppheta p̄ ruborē vēſtimētorū inter gētes vindictam cum ſanguine a deo p̄ferendā demonſtrāt: his verbis viſus eſt dicens: t̄ Quis eſt iſte qui venit de edom tinct⁹ vēſtibus de boſrah ſuū. Itā tem vero in medio myreti vmbraſt qđ dixit leticiā populo affuturā p̄ myreti ſignificationē voluit designari. Eius ligni moyses in Leuitico cum ſaceret k mentionem: ait: Accipietis die primo

Eſa. xlj.

1. 2. 3. 4.

Glo.ordi.

Zacharie La. I Nico.de lyra

Incepit Zacharias ppheta.

Tunc mense octauo. Cyrus rex plarū q̄ chaldeonū imperiū destruxit: primo anno regni sui. l. circiter milia hominum captiuorum de babylone remisit in libertatem: et vasa q̄ nabuch. abstulerat reddidit: et templū reedificari p̄cepit: principes reuerteruntur cōstituit corobabel & iēsū magnū sacerdotē. Cyro q̄. xxv. annis regnauit in p̄sis apud massagetas iter secessit a tamara regina massagetas cibyres filii cyri successit in regnum: q̄ expletū viij annis duos magos fratres habuit successores: q̄bus occisit a populo dari fili⁹ hystaspis rex plarū cōstitut⁹ est: cui⁹ regni anno secundū facit e sermo dñi ad zachariā. f. b. f. addo. Ergo a primo anno cyri usq̄ ad secundū annū dari supplicant anni. s. l. in q̄b⁹ em̄ altare fuerat extrectum et iacta funda menta tēpli. vicinis in circuitū natōnib⁹ et cibyres rege p̄sari op̄ phibētib⁹ sicut Esdras scribit. Se cūdo ḡ anno darij: ag geus et zacharias cōfiderūt exhortari p̄plim ad restauratiōnē tēpli tāto tpe intermissam.

A In mense octauo. Nouebri q̄ cōsūpto calore estat initū ē hys mis q̄ tpe ex lege nullā solēnitas celebrat. Erat siquidē tres celebres solēnitates. p̄ma q̄ dī pascua. scđa pentecostes. terra mente se p̄tērē solēnitas tabernaculorū. Mēse ḡ no uēbri hyemalē mittit ppheta ad op̄lū ad huc frigore tribulatiōnū depressus. Zacharias memoria dñi: barachia bñdictionē dñi: addo testimoniū ei⁹. Quoniam ergo populus ab edificatione templi p̄petit memoriazē in dei habebat: et p̄p̄memoriazā bñdictionē et p̄pter benedictionē testimoniū. ideo zacharias fili⁹ barachie fili⁹ addo ad consolationem populi mittit.

Re.13. b **b** Addo. Ipse est ananias qui missus est ad hieroboam filium nabaioth sub quo altare dirutum est: et manus eius aruit rursumq̄ ei restituta ē ad p̄ces eius. **c** Iratus est dominus super patres vetros. Ira dei non perturbationē eius: sed merita et peccata puniendoū signat: qui ideo puniuntur a deo ut emendentur.

Iratus est dominus. Ira dei non perturbationē eius significat qui non trascitur: sed

fructū ligni speciosi: ut leticiā populi p̄ bene olētis ligni et speciosi vmbraculū demōstraret. **S**ed hāc visionē q̄ liberationēz populi et vindictā de aduersariis futuram demonstrat: ob hoc noctu p̄phe ta se vidisse memorauit: quia populu isrl̄i prima liberationē d̄ terra egypti noctu discessisse cōstabat. **L**ui⁹ exēpli: q̄ p̄sens pplūs aliquā partē i se retinere videbatur: liberatio eiusdē ac redit⁹ captiuitatis de terra chaldeoz per noctē p̄phete est reuelata.

Finit plogus.

Incepit argumentum.

Zacharias memor domini sui: multiplex in pphetia: iēsū cum vestibus sordidis: et lāpadē oculorum septē cādelabru q̄ aureuz cuz totidē lucernis q̄ oculis: duas quoq̄ oliuas a sinistris lāpadis cernit: et a dextris: et post equos rufos varios: albos et dissipatas quadrigas ex ephraim: et equū de hierisl̄m: pauperē regēvaticinat: et p̄dicit regē sedentem sup pullū asine filium subiugalis.

Incepit Zacharias ppheta.

Tunc mense La. I octauo ī āno scđo d̄ in zacharia. darij regis factū ē a q̄d erat ī principio apud deū. b ī memoria dñi iterū verbum dñi ad z̄raf. a ī dñdicio dñi inter chariā filiū barachie s̄tak. **a** Dystice qui addo testimoniū ei⁹ iterū. **b** Punivit illos qui p̄ prophetas ammoliti nolebant corrigi. **k** chie fili⁹ addo pphaz. Iratus est b

dicitū de scriptura nō haber auctoritatem. quia. in. Reg. xiij. non exprimitur q̄ ille fuerit vocatus addo: nec. q̄. Paral. xij. nisi conjecturaliter: sed non certitudinaliter: et dato q̄ sic exprimeret: adhuc q̄ valeret: quia plures pphē noslātū sūt eodē noī: sicut zacharias filius iōiātē: zacharias fili⁹ barachie et sic iste addo videt esse alius ab illo: etiā si vocat⁹ fuerit addo: non em̄ consuetum est q̄ prophete sic genealogicentur. videlicet per patrem et per alium sic remotum a patre intermedijs omissis. **b** Iratus est dñs. Nicō sequenter ponit tractatus in quo primo agit de templi et civitatis reedificatione. secundo de reedificare habitationem ca. v. Prima in duas: quia primo agitur de dicta reedificatione. sed de edificantia cōsolatione ca. iii. Prima adhuc in duas

a Fructū ligni speciosi. i. frondes myrti ad designādā leticiā p̄ bene olētis ligni fragrantia. scenopbegia erat festū hebreoz et interpretat tabernaculū dedicatio q̄ celebzaba a iudeis in memoria expeditionis cū ab egypto p̄moti vel morti in tabernaculis agebanz. vide in opusculo de vocabulis biblie. **b** Sed hanc visionē. **D**ic exponit Hieronym⁹ quare dicat hec visio nocte fieri: et ponit ratio sez cōuenientia liberationis populi ab ultima captiuitate cū illa q̄ fuit de egypto q̄ sicut in illa liberatione in pte erat ī tenebris quā tu ad tēpus p̄parationis ad exēndū: et in pte erant in luce quātu ad ipm exītū: q̄ de nocte p̄parauerūt se ad exēndū sicut p̄t̄ Exo. xij. et mane egressi sunt sic in ista liberatione quātu ad aliquā partē erant in tenebris captiuitatis. quātu ad alia p̄t̄ erat in lumine libertatis: q̄ primo egressu de captiuitate cū coro babel. **j** Esdras. q̄. multi morati sunt in terra chaldeorū q̄ postea egressi sunt cū Esdras. viij. anno arta regis: vt habet. **i** Esdras. viij. **l**. et adhuc multi remanserūt q̄ cū neemias egressi sunt. **x**. anno eiusdē arta regis: vt habet Neemias. **h**. **l**. **S**ed videt dubitatio de hoc qd̄. **c** Ob hoc noctu ppheta se vidisse memorauit: q̄ pp̄lm israel in prima liberationē d̄ terra egypti: noctu discessisse cōstabat. **C**ōtra Exo. xij. In eadē ipsa die edūca exercitū vestrū de terra egypti. Itē eodē. **D**. Nullus vestrū egredie ostū domī sue vlos manē. Itē eodē. **F**. Eadē die egressus est oīs exercitū dñi de terra egypti. **C**ōtrariū videt hic in plogo. Itē Exo. xij. **N**ox est ista obseruabilis dñs quādo edūxit eos de terra egypti. Et ad idem valet vlos ecclēsiae q̄ in bñdictione cerei pascalis populū de nocte egressum fuisse decantat. Respondeo veritas est sicut. **s**. dictū est: q̄ d̄ die exierunt. q̄ aut̄ dictū tur exīste de nocte referendū est ad causam exitus et p̄parationis. de nocte em̄ vrgebat egypti populu ī terra egypti exīre: sicut legi Exo. xij. **E**. et de nocte se p̄parauerūt ad exītū: sicut dicit ibidem. **E**plicet qualiscūq̄ expositio isti⁹ plogi.

Postilla Nicolai de lyra sup Zachariam pphetam incipit.

Tunc mense octauo. Hic incipit ppheta zacharie: et diuidit in duas ptes. s. in ptemū et tractatū: q̄ incipit ibi: **I**ratus est. Circa primū primo ponit huius pphetie tempus. cū d̄: In mense octauo tē. et sic p̄t̄ q̄ hoc fuit postq̄ resūpserāt opus tēpli dñi: q̄ resūpserunt illud anno q̄ darij. vi. mense. xij. die mēlis. vt b̄ Aggei. **j**. **e** In anno scđo darij: fīm Josephi iste fuit darius fili⁹ hystaspis: et fuit fauorabilis iudeis: eo q̄ anteq̄ p̄moueret ad regnum fuit familiaris corobabel: et fecit votū de reedificatione tēpli in hierisl̄m si eū p̄mo ueri cōtingeret ad regnum. Scđm vero **Ba. Ba.** iste darij fuit fili⁹ assuerit et Hester regine: et iō fuit fauorabilis iudeis rōne matris sue. Que aut̄ istarū opinionū sit verisimilior: tractantū diffusū in principio libri hester: tenēdo q̄ secūda. Secūda hic ī plogo notificat auctor instrumentalis hui⁹ pphetie. et primo ex pphetie dono. cū d̄: Factū est verbū dñi. Scđo ex noī p̄xio. cū d̄: f Ad zachariā. q̄ interpretat memor dei. Tertio ex patre et aūo. cū d̄: g Filiū barachie tē. et fīm regulā hebreoz isti duo fuerūt pphē sicut et zacharias: iō nō habebat eō pphetie. Dicū aut̄ hic altīq̄ iste addo fuit ille ppheta q̄ missus fuit ad hieroboā. **iij**. Reg. xiij. et fīm hoc nō fuit aūus zacharie: s̄ mag. remor⁹: q̄ iter illū et zachariā fluxit valde lōgū tēpus. Dicū tñ fili⁹ ei⁹: q̄ fuit de genere ipsius: sicut christus in euangelio dicit filius dauid: q̄ de eius genere descendit fīm carnē. Sed hoc

B